

Předkládaná práce má celkem 70 číslovaných stran včetně úvodních seznamů obrázků i seznamu literatury a dvou stran příloh. Obecně je cílem práce ilustrovat význam věku a věkových struktur v rámci analýzy průběhu a dopadů pandemie COVID-19. Autorka tento hlavní cíl vnitřně dělí na dvě základní součásti – doložit vliv rozdílných věkových struktur na hodnoty souhrnných (hrubých) ukazatelů během pandemického období a kvantifikovat příspěvky věkových skupin ke změně vybraných epidemiologických a demografických ukazatelů. Pro analýzu je zvoleno celkem šest evropských států vč. Česka a během analyzovaných let 2020–2022 je zohledněno i zavedení očkování.

Ačkoliv podle dosavadního vývoje akutní pandemická fáze pominula, výzkum tohoto tématu nelze považovat za ukončený. V průběhu pandemie bylo patrné, že starší věková struktura může představovat značnou nevýhodu pro vyšší riziko závažného průběhu pandemie v populaci. Zároveň jsme byli svědky užívání mnoha souhrnných ukazatelů, které mohly být více či méně neočištěním od věkové struktury ovlivněny. Ačkoliv tyto principy jsou demografům známy a vznikaly práce této problematice věnované i během pandemie, nejsem si vědoma, že by v českém jazyce byla k dispozici ucelená studie jednoznačně dokládající možnou míru zkreslení hrubých měr nebo význam věkových struktur jako individuálního i populačního rizikového faktoru. V tomto ohledu lze tedy spatřovat význam předkládané práce.

Autorka předkládanou práci navíc navazuje na svou práci bakalářskou, ta ještě stála na neúplných nebo velmi omezených datech. Nyní je možné se věnovat mnohem více komplexně pojaté studii. Text práce má standardní strukturu, postupuje od teoretického vymezení a stanovení cílů až po vlastní analýzu. Hned úvodní zasazení tématu do teoretických konceptů považuji za kvalitně zpracované, čtivě podané. Rešerše se pak zaměřuje přímo na dosavadní výzkum tématu. Na jejím základě pak v rámci dosažení stanovených cílů autorka formuluje výzkumné otázky pro vlastní analýzu, zdůvodňuje také výběr analyzovaných států.

Přechodem k analytické části práce je pátá kapitola, které se věnuje představení užitých datových zdrojů a metod analýzy. Pro práci jsou voleny tradiční demografické nástroje, jako je standardizace nebo různé typy dekompozic rozdílu souhrnných ukazatelů (střední délky života). Základním zdrojem dat je databáze COVerAGE-DB, která vznikala od prvních měsíců pandemie s cílem zpřístupnění dat vhodných pro demografickou analýzu, tedy v třídění podle věku a pohlaví. Do této kapitoly autorka zároveň přidala přehled vývoje počtu potvrzených případů nákazy COVID-19 a úmrtí v důsledku tohoto onemocnění.

Samotná analýza je obsahem kapitoly šesté. V ní jsou nejprve pro všechny studované státy popsány věkové struktury celkové populace, populace s potvrzenou nákazou COVID-19 a osob v důsledku této nemoci zemřelých. Následně autorka porovnává ukazatele na principu hrubých měr s mírami standardizovanými. Bohužel text této části je velmi popisný, autorka se opakovaně zmiňuje spíše o tom, zda by populační struktura užitá jako standard byla pro srovnávanou populaci výhodnější než reálná věková struktura apod. Záměrem práce však bylo vyjádření dopadů věkových struktur, ne zhodnocení, co by pro jednotlivé státy bylo výhodnější.

Rozdíly hrubých měr fatality, letality a incidence jsou následně dekomponovány na efekt věkové struktury a intenzity. I v tomto případě jsou výsledky spíše popisovány na základě obrázků, než více interpretovány a vysvětlovány. Navíc efekty struktury a intenzity nejsou v textu uvedeny v absolutní hodnotě, ale jen relativně, tedy jako podíl z celkového rozdílu hrubých měr. Těmito kroky je dokládán dopad věkových struktur na souhrnné pandemické ukazatele. Naopak efekt věku na pozorovaný rozdíl ukazatele naděje dožití při narození dokládá další část využívající dekompozici podle Pressata. V tomto případě jsou příspěvky jednotlivých věkových skupin již prezentovány svou absolutní, nikoliv relativní, hodnotou. U prezentování výsledků by však bylo čtenářsky vlídnější i uvedení dekomponované hodnoty, tedy meziročních změn naděje

dožití při narození. V některých případech se v textu autorka odvolává na obrázky pod chybným číslem (str. 53). Co považuji za zásadnější, to je fakt, že popis výsledků je v této části výhradně popisné povahy, celkově se v něm tedy hůře orientuje. Až v závěru této části se dočítáme, že pro dekompozici byla využita data World Population Prospects a desetileté věkové skupiny, ačkoli sama autorka cituje jinou studii, kde jsou z příslušných národních statistických úřadů prováděny obdobné dekompozice změn hodnot naděje dožití při narození, ovšem v detailnějším členění. Je otázkou, proč je v práci zvolen právě užívaný postup – toto vysvětlení postrádám především v metodické části textu, není však ani v části analytické.

Dopad zavedeného očkování je pak v závěru šesté kapitoly ilustrován opět pomocí dekompozice hrubých měř fatality, letality a incidence (ačkoliv název podkapitoly slibuje popis změny věkových struktur po zavedení očkování), tentokrát jsou dekomponovány meziroční změny v rámci jednotlivých států. Vyjádřené efekty struktury a intenzity jsou opět prezentovány v relativní formě, tedy jako procentuální podíl na celkové změně hrubé míry. Tato celková změna, stejně jako hodnoty jednotlivých složek nicméně uvedeny nejsou. Bohužel je i na tomto místě text popisné povahy, navíc na mnoha místech není důsledné rozlišení, zda autorka komentuje efekt věkové struktury celkové populace nebo věkové struktury osob s potvrzenou nákazou. V závěru jsou pak vyhodnoceny všechny stanovené výzkumné otázky a naplnění stanovených cílů.

Z hlediska celkového hodnocení práce vnímám kvalitativní předěl mezi první (teoretickou) a druhou (analytickou) částí textu. Zatímco první je z hlediska svého obsahu promyšlená, autorka dobře pracuje s literaturou a vnímá i širší souvislosti tématu, ve druhé se omezuje na aplikaci zvolených metod a prostý popis výsledků. Jejich diskusi s prostudovanou literaturou zahrnuje jen velmi výjimečně, v některých případech se dokonce nevěnuje ani výsledkům skutečně podstatným pro dosažení cílů. Je možné, že na vině je nedostatek času na druhou část práce nebo přirozeně větší zaměření autorky na více teoretická témata.

Celkově lze tedy konstatovat, že autorka zvolila pro svou diplomovou práci téma stále aktuální i potenciálně užitečné v budoucnu nebo v budoucím výzkumu. Vymezila si cíle odpovídající diplomové práci i zvolenému tématu. Pro jejich dosažení volila relevantní metodické postupy. Bohužel však nevyužila plně potenciálu aplikovaných metod, navíc je analytická část téměř výhradně popisné povahy. I přes slabší úroveň druhé části práce si dovoluji ocenit zájem autorky o zvolené téma i její pečlivost především při zpracovávání úvodních částí, které vnímám jako velmi kvalitní a užitečné pro možný navazující výzkum. V textu není velké množství formálních nedostatků, snad jen popisky v grafech bych doporučila volit větší.

Vzhledem k uvedenému se domnívám, že autorka doložila schopnost samostatné vědecké práce, **předkládaná práce splňuje požadavky kladené na magisterské práce, a proto ji doporučuji přijmout k obhajobě.**

V Praze dne 15. 8. 2024

RNDr. Klára Hulíková Tesárková, Ph.D.

Vedoucí práce